

אשית עצות בנפשי

שיחות זמנינו

ממורינו ראש

הישיבה שליט"א

ס"ד

שנה ב'

פרשת ואתחנן

תשפ"ד

ליל שישי פרשת
מטות מסעי תשפ"ד

סעודת ראש חודש תמוז פ"ד
לתומכי הכולל

לשמיעת השיעורים
קול ברסלב: 079-70-400-66

- פנימו -

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: USHISEB@GMAIL.COM

ליל שישי פרשת מטות מסעי תשפ"ד

כשמדברים דיבורי רבינו לא צריך להתכונן

אנחנו נמצאים כעת בפרשת מטות מסעי, שתי פרשיות נפלאות ביותר, יש המון המון לימודים שאפשר ללמוד, מעצם לימוד חומש רש"י, רואים היכן הקב"ה גר, כפי שאמר הרה"ק ר' מרדכי מנאדווארנא, לילדים האחים הקדושים, העצי חיים והרה"ק מסאטמאר זי"ע, כשאביהם הקדושת יו"ט זי"ע שלח אותם לר' מרדכי, ואמר להם הצדיק: ילדים, תלמדו חומש רש"י, כי אני מכיר הרבה גדולים שלא יודעים היכן הקב"ה דר כי לא לומדים חומש רש"י, התורה הקדושה אומרת, וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר, וברש"י, חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחילה ואח"כ לבני ישראל, אני מקווה שהמלמדים עשו מטעמים מרש"י זה, מעניין אותי מה המלמדים עושים כאן עם הפסוקים, אני לא מכין את עצמי לפני השיעור, רבינו אומר שיש כאלו שלא מכינים את עצמם לפני שמדברים, אבל הוא סובר שצריך להכין לפני שאומרים תורה, ולכאורה קשה כי מוהרא"ש כותב בהקדמה לספרו 'וזאת התורה', שהקב"ה יעיד עליו שכל פעם כשהתישב לדבר בסעודה שלישית, היה כקטן שנולד ולא ידע כלום ולא הכין כלום, ולכאורה רבינו אומר שיש להכין קודם, אבל התשובה היא שרבינו התכוון רק כשמגיע צדיק ומגלה דברים חדשים,

כפי שרבינו מבאר בליקוטי מוהר"ן [חלק ב' סימן קי"ח] שהשי"ת כביכול גם הכין עצמו קודם התורה, כדכתיב אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, אבל כשחוזרים על דיבורי הצדיקים אין חובה להכין קודם, ומוהרא"ש הרי חזר על דברי רבינו, הם דברים שרבינו כבר הכין אותם קודם אמירתם, אני לא מכין קודם השיעור כאן, אני פותח חומש ומבקש מהשי"ת, ואני רואה ב"ה דברים חדשים שלא ראיתי כשעברתי על הפרשה.

ליתן כבוד ליראי השם

רש"י אומר חלק כבוד לנשיאים תחילה, מהו הדרך למסור את התורה לבני ישראל, רק על ידי כבוד לנשיאים, אז אפשר ללמד את התורה לבני ישראל, חייבים לתת כבוד לרב, לדיין, ליהודי ירא שמים שמלמד דרך בעבודה לבני ישראל, וכפי שסיפרנו לעיל מהרה"ק הקדושת יו"ט והרה"ק מנאדווארנא, אם אתם מבינים קצת בגזע החסידות, סיגעט ונדווארנא לא קרובים כלל בדרכם, לכל אחד יש את דרכו, ואעפ"כ כשהגיע צדיק לעיר, שלח הקדושת יו"ט את ילדיו לצדיק, ואף שהוא לא מהגזע שלנו... ואף שהקידוש בליל שבת בנאדווארנא ארוך כמו ה'ונתנה תוקף' אצלינו, והנוסחאות שונות לגמרי, בכל זאת חלק כבוד לנשיאים, ככה מגדלים דור של

יראי שמים.

לכנות את הבית עם כבוד ליראי השם

שמחה גדולה לנו השבוע שזוכים לסיים חומש במדבר, ואשרי החכם שמחלק את הפרשה מתחילת שבוע, וכבר ביום ראשון מתחיל לעבור על הסדרה, ומיד ביום הראשון רואה את דברי רש"י, חלק כבוד לנשיאים, תראו לילדים שלכם את יראי השם, הגמרא בסוף מסכת מכות אומרת על הפסוק בתהלים, דוד המלך אומר במזמור ט"ו, מי יגור באהליך וגו' ואת יראי השם יכבד, מי זוכה להיות בגן עדן, מי שמכבד את יראי השם, והגמרא אומרת בסוף מסכת מכות, מי הוא 'ואת יראי השם יכבד', זה יהושפט המלך, אף שהיה מלך ישראל, בשעה שראה תלמיד חכם, נעמד מכסאו ומחבקו ומנשקו, כל מי שרוצה לבנות בית של תורה, מלמד את הילדים שכל דבר שואלים יראי השם, גם אברך בתחילת בניית ביתו, הבעל אומר ששמע מחבר שלו שכדאי לעשות כך, והיא אומרת ששמעה מחברה שלה שזה לא כל כך מומלץ, מה עושים, הולכים ליראי השם, הולכים למורה דרך, צריך הרבה להתפלל שימצאו יראי השם שידריך בדרך הנכונה, וכשיש ילדים והם גדלים, אומרים להם, שאבא הולך לשאול דעת תורה ממורה דרכו, והילדים רואים איך האבא מכבד את יראי השם, ככה מלמדים את התורה לבני ישראל.

כח של מילה

הדבר השני שרואים בפרשה זו, פרשת הנדרים, לימוד נפלא עד מאוד, איש כי ידור נדר לד' וגו' ככל היוצא מפיו יעשה, יהודי מוציא דיבור מפיו אל ד', יש לו עז בדיר, והוא אומר, הרי זו לעולה, סך הכל הוציא מילה מהפה, ויש על זה קדושת עולה, כל מסכת נדרים עם כל הסוגיות, נאמרו על המילה

האחת שהוא הוציא מהפה, היהודי אומר לעצמו, מה כבר עשיתי, סך הכל אמרתי מילה, זה לא כמו בשר וחלב שהתורה אסרה, רק אמרתי, אז כן אמרתי או לא אמרתי, מה כבר קרה, כאן רואים מה זה מילה אחת שיהודי מוציא מהפה, כמה גדול כוח של מילה של יהודי, וכאן רואים מה זה כשיהודי יגיד: רבנו של עולם עזור לי, או יגיד רבש"ע אני הולך להיות טוב, רבש"ע כל כך קשה לי, אין לי כח, רבש"ע אני לא מתלונן אני רק משיח את הלב, רבש"ע אין לי פרנסה, רבש"ע אני מאמין באמונה שלימה שרק אתה זן ומפרנס לכל, ושאף אחד לא ינסה לשכנע אותי אם אני לא מוצלח או כן מוצלח, רבש"ע אני מבקש ממך תביא לי פרנסה, רבש"ע אני לא מצליח לישון בלילה מרוב חובות הלוחצים עלי, רבש"ע אני לא מצליח לשלם שכירות, ולא מצליח לשלם את המשכנתא, רבש"ע הולכים לקחת לי את הבית, רבש"ע אין לי לשלם להוצאות הרכב, זה הרי שרשרת, אחד מביא את השני, אין לי לשלם את התשלומים, ואז אני מאבד את השם שלי ברשויות, ואם אני רוצה לקחת מימון לרכב, לא רוצים לתת לי, ואני צריך לפנות לחברים שיתנו לי את שמם להלוואת מימון, ולא רוצים לתת לי, רבש"ע כשאין לי רכב אין לי שלום בית וכך הכל מתרסק, עזור לי.

ואז היהודי חושב לעצמו, מי אומר שמקשיבים לי בכלל לדברים שאני אומר ומבקש, והתשובה היא ליהודי זה, האם כשאתה תגיד הרי עלי עולה, זה לא יחשב, אם תעשה נדר בוודאי תהיה חייב לקיים את הנדר, ואין הלכה שאומרת שיש אנשים שהדיבורים שלהם לא פועלים ולא עושים רושם, אלא דיבורו של כל יהודי מחייב אותו לקיים את נדרו, כי דיבורו של כל אחד עושה רושם, פרשה שלמה של נדרים על כח הדיבור, ככל היוצא מפיו יעשה.

מילה מטהרת את האדם

בן אדם יש לו בהמה ברפת, מה זה כבר, בהמה נמוכה ושפלה, ברגע שהוא מוציא דיבור מפיו, ואומר הרי זו עולה, נעשה על בהמה זו קדושת קרבן, ומי שמשתמש בזה עובר על מעילה, רואים מה זה כח של דיבור, אפשר לקחת בהמה שפלה ולקדש אותה, כי זה כח של דיבור של יהודי, לקום מהמקום הכי נמוך ולהתרומם לקדושה.

לא קרה כלום אם אמרה משהו

התורה אומרת אחרי זה, שאם האשה עשתה נדר, הבעל יכול להפר את הנדר, והוא יכול לקיים את הנדר, ויש בזה לימוד עצום, אם אתה מגיע הביתה ורואה שיום קשה עבר על אשתך, והיא הוציאה איזה מילה מהפה, אתה יכול להפר את זה, אתה יכול לעשות שלא יהיה כלום מהדיבור הזה, אני לא מחדש חידושים כעת, זה מה שכתוב בחומש, היא אמרה מילה, והבעל אומר שלא קרה כלום, היא לא אמרה כלום, ולא התכוונה, וממשיכים הכל, גם אם היא צעקה, 'יאסר עלי כל פירות שבעולם', אני בחיים לא דורכת יותר בבית של אמא שלך, אני לא עושה יותר ארוחות ערב, אם לבעל אין שכל, הוא מקיים את הנדר, ואומר לה, ככה אמרת, עכשיו אני יראה לך וכו', ואז מתחילים להיכנס לסוגיית גיטיין, כי נדרים בינו לבינה אחרי שקיים אי אפשר להפר וכו', אבל אם הפר יפה לה אישה ביום שמעו, ואומר שלא קרה כלום, למה לי לעשות עסק, היא לא התכוונה, יום קשה עבר עליה, התורה מדריכה אותנו, איך לחיות את החיים בדרכי נועם ושלום.

לכבר את האשה יהיה ההרגעה שלך

רבינו כל כך ביקש מאיתנו לחיות עם שלום בית והזהיר אותנו על כך, וכל יום שעובר

ואני עוסק יותר עם אנשים, אני לא מביין את האנשים, מה כבר קרה, היא רוצה שתיקח אותה, למה שלא תיקח אותה עם הרכב, התחלנו לאחרונה לתת שיעורים לאברכים הצעירים, והאברכים שואלים את השאלות שלהם, ומלמד אחד שאל אותי שאלה יפה, שיש לו הפסקה שעה אחת כל יום בצהריים, ואשתו מורה בבית ספר, והיא מסיימת בזמן זה את הלימודים, ואין לה כח לנסוע עם האוטובוס שעה שלמה עם כל ההקפות בעיר, בלי מזגן, היא רוצה שהוא יקח אותה הביתה עם הרכב, והוא אומר, יש לי שעה אחת קצת להתאושש ולהירגע מהעבודה הקשה, וגם השעה הזאת לא ממש שעה, כי צריך לתת לילדים בכיתה לאכול, ונשאר לו רק ארבעים דקות, למה שילך בזמן הזה ויקח את אשתו הביתה, רבע שעה נסיעה לכל צד, ואני שואל אותו, למה זה לא נחשב להתאושש ולהירגע, למה שאתה זוכה ולקוח את אשתך הביתה, אתה לא מרגיש שאתה נרגע מזה, למה אתה לא מרגיש בזה את חסדי השם, הרי זה הרוגע הנפשי האמיתי, שלום בית, למה לשלוח אותה עם אוטובוס או עם מוניות, ברוך השם שיש לך את מי לקחת, אם היא צריכה ללכת עם הילדים לרופא, למה שתשלח אותה עם מונית, יש לך רכב ויש לך זמן, קח אותה ותחזיר אותה, אם אתה בעבודה אתה בעבודה, אבל אם יש לך הפסקה של חצי שעה, למה אתה לא מרגיש שלקחת אותה זה להירגע, אם אתה לא מרגיש שזה מרגיע אותך, אתה באמת לא צריך לקחת אותה, כי מלמד חייב להירגע קצת באמצע היום, אבל למה זה ככה, למה זה לא הרגעה, אני רואה שאתם לא כל כך מבינים אותי, ואם כל כך מר לך בחיים עם אשתך, אתה באמת צריך להירגע, אבל למה זה לא מרגיע אותך, למה אתה לא מביין שלהקל על אשתך, זה מקל עליך, למה שלא תעריך את החסדים שהקב"ה עושה לך, למה אתה בורח לחברים, שאשתך תהיה ה'חבר'

יש להם ויכוח, כן קיבל עליה או לא קיבל, מה אתה מתערב, למה אתה מסית את זה.

שלך.

במקום לשבת עם חברים – תשב בבית

לא להיות כמו הכלב של חד גדיא

נכנסנו לשבועות של אבלות על החורבן, על מה מתאבלים, על שנאת חינוס, ההוא מדבר על פלוני וההוא מדבר על אלמוני, אני שואל אותך באמת, למה אתה מדבר נגדי, אברך פלוני כאוב עלי, כי הוא רצה להיות בהנהלה וכו', אבל מה אתה מתערב, למה אתה הולך להדליק אותו, מה אתה מתערב בריב שהוא לא שלך, ככה המדיינים עשו, דיברו והסיתו, המתערב בריב לו לא הוא כלב, כפי שאמר הרבי ר' יונתן אייבשיץ בעת המחלוקת נגדו, הוא היה גאון וצדיק גדול, ואנשים לחמו נגדו לחינם, כפי שמובא בחיי מוהר"ן [תס"ג], שלרבינו היה הספר של הקמיעות של ר' יונתן, וראה את הקמיע שכתוב שם 'עבדו מביח"ו', והחולקים אמרו שהתכוון 'עבדו משיחו', ואמר רבינו שר' יונתן התכוון לראשי תיבות של הפסוק: ונח מצא חן בעיני ד'. אנשים שלא ידעו פסוק בתורה לחמו נגדו, ופעם אחת התחפש הרבי ר' יונתן לאיש פשוט, ונכנס לאיזה קרעטשמע בליל שישי, וראה איך שכולם מדברים נגד 'אייבשיץ' הוא אמר להם אני רוצה שתסבירו לי משהו בפיוט חד גדיא, האבא קנה גדי, והגיע חתול ואכל את הגדי, החתול לא בסדר, והגיע הכלב ונשך בחתול, ולכאורה הכלב צודק, ואז המקל שהכה את הכלב לא צודק, וכן הלאה על זה הדרך, והרי אי אפשר להמשיך כך, כי לפי חשבון זה יוצא שהקב"ה ח"ו לא בצד הצודק, והסביר להם הרבי ר' יונתן, יש כאן סכסוך וויכוח בין הגדי לחתול, אתה הכלב, מה אתה מתערב בריב לא שלך, מה אתה לוקח צד במחלוקת הזאת, יש כאן מחלוקת גדולה בין הרבי ר' יונתן לר' יעקב עמדין, מה אתם מתערבים במחלוקת זו, וזו החורבן בית המקדש, אנשים יושבים בחתונה, בני משפחה, ומדברים, שמעת,

אברך אומר לי שהמשנה אומרת אל תרבה שיחה עם האשה, שכל המרבה שיחה גורם רעה לעצמו ובוטל מדברי תורה וכו', אמרתי לו הרי המשנה מדברת על מי שמבטל עצמו מדברי תורה, אבל אתה בין כה לא לומד עכשיו ומבטל את הזמן, למה שלא תעזור לה, למה שתשב ותדבר עם חברים, אתה יכול לדבר איתה ולבנות את הבית שלך, תשוחח איתה ותספר לה, והעיקר תקשיב לה, תקשיב איך עבר עליה היום, ואם אמרה משהו, אמרה איזה נדר, תפר את זה, תגיד לה, סליחה, לא התכוונתי, ואל תקיים את הנדר, ואם החרש יחריש לה, הוא שותק, הוא בברוגז, ומקיים את הנדר, אז כבר אי אפשר לתקן את זה, התורה מלמדת אותנו את הדרך איך לחיות עם שלום בית.

לא להתערב במחלוקת

התורה אומרת השבוע, וידבר ד' אל משה לאמר, נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים, אומר רש"י ולא מאת המואבים, כי המואבים נכנסו לדבר רק מחמת יראה, שהיו יראים מהם שיהיו שוללים אותם, אבל המדיינים נתעברו על ריב לא להם. מואב פחד מעם ישראל, אבל המדיינים סתם התערבו, ולכן התורה אמרה צרור את המדיינים, דברים אלו הם לימוד גדול בעבורינו, לפעמים יש למישהו סכסוך עם מישהו, בניתי את הקריה ואולי יש מישהו שהוא לא מרוצה, לא קיבל דירה וכדומה, או שטוען למה לההוא מותר ולי אסור, אבל למה אברך אחר מתחיל לדבר מזה, ולחיות מהויכוח הזה, ולהבעיר את זה, מה אתה מתערב בריב לא לך, אם לגיס שלך יש איזה סכסוך עם חמיך וחושב שחמיך עשה לו עול, מה אתה מתערב בזה, שני אנשים בבית מדרש

מגיע לבית המדרש, הבית מדרש הוא כמו נחל, אף אם הוא מגיע טמא מלא בעבירות, ברגע שנכנס לביהמ"ד ומתפלל שחרית ואומר אמן יהא שמיה רבה, הוא נהיה טהור, אנחנו בימים שרוצים לנחם את הקב"ה, אחרי חורבן הבית, בזמן של נחמו עמי, כשהולכים לנחם יהודי, אומרים לו המקום ינחם והוא מנענע את הראש, ככה אנחנו עושים כשמגיעים לבית המדרש, אנחנו מנחמים את הקב"ה, והוא מנענע בראשו.

לא לדבר בבית הכנסת

איך שאתה הולך ואיך שהנפש שלך נראה, תבוא לבית מדרש ותתפלל, כמובן שמגיעים לבוש כמו שהולכים אל מלך, ולא מדברים בתוך הבית מדרש, אם רוצים לדבר יוצאים ומדברים בחדר החיצוני [פאליש], כשבנינו את הבית כנסת בויליאמסבורג זה היה מאוד קשה, כי היה לנו בהתחלה רק חדר אחד, ואנשים רצו לספר למוהרא"ש שמשוחחים באמצע התפילה, ב"ה עם הזמן יכלו לבנות חדר חיצוני, וכל מי שמרגיש שיש לו חובה לדבר, שיצא החוצה וידבר, שיכבד את השם, ולא ידבר בפנים, בחוץ תגיד לחבר שלך שיש לך בשבילו הצעה עסקית מאוד טובה או הצעה כושלת מאוד טובה, תשאיר את הבית כנסת בקדושתו, אנשים רוצים להתפלל.

חורבן הבית בזמן הזה

רבינו אומר שאנחנו לא בוכים על משהו שקרה פעם, הבכיה על חורבן בית המקדש, זה משהו שקרה עכשיו, אנחנו בוכים על מה שקורה איתנו כרגע, על זה שאנחנו שוכחים מהקב"ה, על זה שיכול לעבור יום ולא מדברים אל הקב"ה, ורק עסוקים במחלוקות, לדבר וללכלך, אתה מגיע הביתה ואשתך אומרת שאמא שלה אמרה לה כך וכך, תכבה את האש, תגיד שזה לא בסדר לדבר כך, אבל

ההוא גנב כסף מפלוני, ההוא לווה מפלוני ולא משלם וכו', מה זה העסק שלך, מה אתה מתערב, הוא לא לקח ממך פרוטה, אל תתערב, ועל זה אמרה תורה צרור את המדיינים.

לנחם את הקב"ה – לבוא לבית הכנסת

אנחנו עומדים כעת בימים שרוצים לנחם את הקב"ה על החורבן, איך מנחמים את הקב"ה, על ידי שמגיעים בכל יום לבית הכנסת להתפלל, הגמרא אומרת בברכות דף ג. שר' יוסי נכנס פעם אחת להתפלל לחורבה אחת מחורבות ירושלים, ואליהו הנביא המתין לו בפתח החורבה, ומספר ר' יוסי, אמרתי לו, שמעתי כאן בת קול שמנהמת כיונה, ואומרת, אוי לבנים שבעוונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות, ענה לו אליהו הנביא, חייך וחייראשך, בכל יום שלש פעמים אומרת כך, ולא זו בלבד בשעה שישראל נכנסים לבתי כנסיות ובתי מדרשות ואומרים יהא שמיה רבא מברך, הקב"ה מנענע ראשו ואומר, אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם, יהודי קם בבוקר ומניח את כל עיסוקיו בצד, ונכנס לבית מדרש כמו שהוא, וזוכה ומתפלל, הקב"ה מנענע לו ראשו ואומר לו אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו, הקב"ה מתנחם בזה.

בית הכנסת מטהר את האדם

הגמרא אומרת בברכות טז. על הפסוק 'כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע ד', ואומרת הגמרא למה נסמכו אהלים לנחלים, כמו שהנחל מעלה את האדם מטומאה לטהרה, אף האהל מעלה את האדם מטומאה לטהרה, בן אדם נטמא, אם הוא ח"ו יכנס כן למקדש, הרי הוא בכרת, אבל אם הוא קופץ לתוך נחל, הוא טהור ויכול להיכנס למקדש, אותו דבר זה אם הוא מגיע לאהל, אם הוא

כולם רוצים להיות טובים

הקב"ה אומר למשה רבינו, החלצו מאתכם אנשים לצבא, ואמרת התורה לאחמ"כ וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא, ואומר רש"י להודיעך שבחן של רועי ישראל כמה הם חביבים על ישראל, עד שלא שמעו מיתת משה, מה הוא אומר, עוד מעט וסקלוני, ומשמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין, לא רצו ללכת, עד שנמסרו בעל כרחם. התורה אומרת 'וימסרו' היו חייבים לקחת את האנשים בעל כרחם, אף אחד לא רצה ללכת למלחמת מדין, כי ידעו שמיתת משה רבינו תלוי בזה, וכאן נראה שכולם כל כך דבוקים למשה רבינו ואף אחד לא מדבר עליו, אבל אתמול רצו לסקול אותו, היהודים התלוננו על משה רבינו כל שנות המדבר, כל הזמן היתה טענה אחרת נגדו, המן לא טעים, כל יום אותו אוכל, כל יום אותה דרשה, אין מים לשתות, אי אפשר לחיות ככה, ואומר רש"י שזה השבח של רועי ישראל, וצריך להבין מה השבח כאן, והביאור הוא, שכעת כשמשה רבינו היה צריך להיפרד, התגלה האמת, האמת היא שכל אחד רוצה להיות טוב וכל אחד רוצה לעבוד את ד' ולהקשיב לצדיקים, אבל על כל אחד עובר קשיים ונסיונות, וכשהוא מדבר הוא לא באמת התכוון.

יהודי רוצה באמת לכבד את הוריו

ניקח לדוגמא את ההורים, לא כל אחד זוכה לכבד את הוריו, ולקיים מצוה חשובה זו, ולא כל אחד זוכה שיהיה לו ילדים שיכבדו אותו, אבל הדבר מעניין שרואים, שאם ח"ו מאבדים את אחד ההורים, יש מצפון כל כך גדול של אשמה, וראיתי עשרות מקרים כאלו, השבוע קיבלתי מכתב כזה, אברך אחד כתב לי שהוא לפני משבר והתקף עצבים, כי אביו נפטר לאחרונה, ובתקופתו האחרונה הוא היה

אמא שלה לא באמת התכוונה וכו', ואם היא אומרת שאחותה אמרה משהו על הבגד שלה, ויותר לא הולכת לשמחות שלה וכו', אני לא צריך לתת לכם כל הדוגמאות אתם יודעים לבד על מה אני מדבר, אצל כולם זה אותו דבר, הסיפור קצת שונה אצל כל אחד, תכבו את האש עם הרבה חכמה, מי שלא חכם מוסיף עוד קצת דלק, ומנתק את אשתו מהמשפחה שלה, אותו דבר זה עם שכנים, הבן שלך חוזר הביתה שהילד השכן נתן לו נשיכה, הרי הסיפור היה יכול להיות הפוך והילד שלך היה יכול לתת את הנשיכה, ואשתך מתחיל להתלונן ואתה מוסיף דלק, ושני השכנים לא מדברים יותר זה עם זה, תהיה חכם ותכבה את האש, תגיד לה, אנחנו לא צריכים לחנך את הילדים של השכן, ואף אם היא אומרת שהיא לא מסכימה יותר שהילדים שלך ישחקו איתם וכו', תרגיע אותה בחכמה יתירה.

בקש שלום – ותראה ישועות

היה לאחרונה סיפור כאן בקריה, אברך אחד אמר לי שהרופא מאוד הפחיד אותם, שיהיה להם ילד לא בריא ל"ע, אמרתי לו, תקשיב לי טוב, אם אתה תעשה שלום עם השכן שלך, יהיה כאן רק בשורות טובות, זה לא הבטחה שלי, אני אומר לך שכך יהיה, והוא מתחיל להגיד שלא עשה כלום וכו', אמרתי לו, אם השכן שלך צועק עליך, שלח לו עוגה, ואם הוא מבזה אותך שלח לו קוגל [פשטידה], אף אחד לא אשם בכלום, גם השכן חושב שרק הוא צודק, וכך נהיה מחלוקת, אם השכן לא רוצה לענות לך לטלפון, תשאיר לו הודעה קולית, ואם ה'תא קולי' שלו מלא, ואי אפשר להשאיר לו הודעה, שלח לו מכתב, תחפש את השלום, זו מדרגה גדולה מאוד, ואפשר להגיע לדברים גדולים על ידי חיפוש השלום.

אותי, ולמה אני חושב שאשתי עשתה את זה, רבש"ע אני בכזה קטנות הדעת כמו ילד קטן, אני לא עונה לאשתי בטלפון, כי אני כועס על איזה שטות, הרי ממך הקב"ה אי אפשר לברוח, אל תריבו עם הכסא והמקל, הכל זה הקב"ה, תגיד לו, רבש"ע כל כך קשה לי.

רק תפילה היא העצה לפרנסה

אברכים טוענים שכעת זו תקופה קשה מאוד בפרנסה, אתם רואים את כח התפילה, כי הודיעו כעת מהממשל שכל מי שדיווח לרשות המיסים בשנה שעברה, והוא עשה רק מאה עשרים אלף דולר בשנה, יקבל שלש מאות דולר עבור כל ילד, הם מודיעים בחדשות, שבדרך כלל יש במשפחה שלש ילדים, לכן כל אחד יצפה שיגיע לו בדואר צ'ק של תשע מאות דולר, אבל כל זה במיקוד שלהם, כאן באיזור הממוצע הילדים הוא אחרת, ולא רע שיגיע עכשיו לקראת החגים ארבע אלף דולר למשפחה, וכל זה על ידי תפילות, יהודי הולך בצד וכוכה להקב"ה: רבש"ע אין לי כסף להוצאות החודש, רבש"ע אני לא מצליח לשלם שכירות, עזור לי, אני אומר לכם שאין עצה אחרת, ואם כבר עשיתם את העצה הזאת, תעשו את זה שוב, ואם עשיתם את זה שוב, תעשו את זה עוד פעם, ואם אתה בכזו קטנות הדעת ואתה לא מצליח להוציא את זה עם רגשות ובכי, אז תגיד את זה בפשטות ובאמת שלך, רבש"ע אין לי לשלם שכירות ולא משכנתא ולא מיסים ויש לי חובות גדולים, רבש"ע אני לא מתלונן, אני רק משיח את הלב.

לא להתלונן

אסור להתלונן חס ושלום, אנחנו לא מבינים חשבונות שמים, יהודי עומד באמצע העבודה שלו, ומתפוצץ לו צינור, ופתאום מתקשרים מהבית שצריך לרוץ עם הילד לרופא, והוא

חולה וחלש, והאבא התקשר אליו לשאול אם הוא יכול לקחת אותו לבית חולים וכדומה, ולבן היה תמיד איזה תירוץ למה הוא לא יכול, וכעת יש לו רגשות אשמה נוראיות, אני הרגתי את אבא שלי, למה לא כיבדתי אותו, למה לא ישבתי לידו, וזה מעניין שכל החיים היה לו כעסים על אביו, והיה לו מה להגיד לאבא שלו, תעשה ככה וככה, ואני אשלם לך הוצאות החתונה רק אם תעשה ככה, ואני אשלם לך הוצאות מכולת רק אם תעשה ככה, ופתאום אחרי שהוא נפטר, רואים את האמת, את המצפון הפנימי, כמה יהודי רוצה באמת לכבד את הוריו, כמה הבן באמת אוהב את אביו, וכמה התלמיד אוהב את רבו, ואסור להישבר מזה שמישהו מדבר משהו, כי באמת כל אחד טוב, ראיתי את אותו דבר אצל מוהרא"ש זי"ע, אנשים שהמון שנים פגעו בו, וכשמוהרא"ש היה חולה הם הגיעו לפייס אותו.

לדון את כולם לזכות

למדנו לאחרונה בגמרא על איוב, אין אדם נתפס על צערו, וזה לימוד זכות על אנשים, לא לעשות עסק כשמישהו מדבר משהו, יהודי עובר זמן קשה של דחקות ועניות, וכמו שזה יכול לגרום ח"ו שיהיה לו טענות על האמונה, ככה יכול להיות שהוא יתחיל להתלונן על המקום שהוא נמצא שם, או על אשתו, אל תעשו עסק מזה ששומעים מישהו מדבר ומתלונן, תדונו אותם תמיד לכף זכות, וגם את עצמכם תדונו, ואם אתם עוברים תקופה קשה יש רק עצה אחת, לחזור אל הקב"ה ולהגיד לו: רבש"ע רק אתה יכול לעזור לי, רבש"ע אני כזה מסכן, אני כמו ילד קטן שקיבל מכה מהכסא, והאמא רוצה להרגיע אותו, לכן היא אומרת שהיא תתן סטירה לכסא, הרי הכסא לא נותן מכות, ואותו דבר אני מדומיין שמישהו עשה לי, אני כועס על אשתי, והאמת שזה לא היא, רבש"ע אני יודע שאתה רוצה לזכך

לא יכול להיות שהעבירו לו את זה, כי הלב נקרע כשקוראים את זה, פעם אחת הדפיסו באחד הגליונות של אחד הקבוצות בברסלב, את הקול קורא של החולק, ומישהו הביא לי את זה, והיה כתוב שם דברים נוראיים מאוד, שהוא יתן חלק מהעולם הבא לכל מי שיקח את הפרנסה של חסידי ברסלב, לפטר אותם מהשחיטה ומהמלומדות וכו', ר' נתן כותב לו מכתבו עם תארים מופלגים, ובוכה אליו למה אתה עושה לי את זה, מה עשיתי, ומוהרא"ש סיפר שבלוויה של ר' נתן כולם הגיעו לבכות, למה רדפו אותו סתם.

ר' נתן היה אומר שלא יבואו לציון שלו, כי אחרי פטירתו הוא יהיה אצל רבינו, אבל מוהרא"ש אמר, הרי אני לומד ליקוטי הלכות וכל כך מתחזק מזה, וחייבים ללכת לראות איך ר' נתן שוכב באיזה פינה לבד, וכל העולם כולו מקבל חיזוק ממנו, תדעו שכל הדרשנים הגדולים כל המחזקים והמשפיעים הגדולים ביותר, אומרים לי בשקט, שהם מקנאים בי שאני יכול להגיד את הדיבורים האלו עם השמות, של רבינו ור' נתן ומוהרא"ש וכו', והם חייבים להחביא את השמות, כולם מקבלים חיזוק מרבינו, כל ההתחזקות שיש בדור הזה מגיע מרבינו ור' נתן, ור' נתן עבר צרות צרורות בחיים שלו, כל אחד מבניו עבר פרשה אחרת, אבל תמיד כששאלו אותו לשלומו הוא היה עונה: גרויסע חסדים [חסדים גדולים], וזה הכוונה ברש"י להודיע חסדיו של מקום, כל המסעות האלו, וכל מה שעברו במדבר, כולם היו חסדים גדולים של מקום, ככה יהודי צריך לדבר, הכל חסדים.

לדעת שהכל חסד ד'

כשעבר על יהודי שבוע קשה, והוא מתיישב בליל שבת, ועושה את מה שרבינו אומר, לשיר זמירות בליל שבת, חסיד ברסלב חייב להכין סעודות טובות, וכל מה שרק

עומד חוסר אונים לאן לרוץ קודם, לאן ללכת, הוא צריך להיזכר שיש מנהיג לבירה, ויפנה אליו ויגיד לו: רבש"ע אני מבקש סליחה, אני יודע שלא אמרתי מספיק תודה על מה שנתת לי, לא הודיתי לך, כזה מתנה שקיבלנו מרבינו, תפילה והתבודדות, לא צריך קפוטה על זה, לא צריך בגד רבני על זה, לא צריך להיות ראש ישיבה, כל אחד ברכב שלו ובמיטה שלו ובמשרד שלו ובטלפון שלו יכול לעשות את זה, ולהגיד, רבש"ע עזור לי, ואם אמרת את זה כבר, תגיד את זה שוב ושוב.

להודיע חסדיו של מקום

השבוע אנחנו הולכים לקרוא פרשת מסעי, והולכים לקרוא את כל מ"ב המסעות עם הקריאה בנעימות, ויסעו ויחנו, ויסעו ויחנו, ואומר רש"י למה נכתבו המסעות הללו להודיע חסדיו של מקום, צדיקים אמרו שכל יהודי עובר את המ"ב מסעות שלו, לא כל אחד מצליח לספור את זה, אבל כשיהודי מתבונן הוא רואה שהוא עבר עוד משהו ועוד משהו, וכל המסעות הללו הם חסדים, להודיע חסדיו של מקום, אפשר להסתכל על המסעות עם משקפיים שחורות, אבל רש"י אומר שהן חסדיו של מקום, כשר' נתן עבר את התקופות הקשות ביותר, ולא היה יכול להיות בבית שלו, והיה צריך להיות נע ונד כמה שנים, אחרי שאסרו אותו למאסר לעין כל, ועמדו שם חסידים ורקדו ושרו לו וכל קרני רשעים אגדע', ירחם השם, והכל על העוולה הגדולה שהוא לא רצה ללבוש בעקישטע של זהב, ורצה רק להישאר תלמיד ולא להיות רבי, והוא לא רצה ללבוש כובע של רבנים, ועל זה הוא עבר את הצרות הגדולות, אני לא יודע אם אתם מספיקים ללמוד את המכתבים הקדושים של ר' נתן בספרו עלים לתרופה, אבל יש שם מכתב שר' נתן כותב לחולק, מכתב שקורע את הלב [מכתב קס"ד], אני שמעתי שלא העבירו כלל את המכתב לחולק, יש גורסים אחרת, אבל זה

שלי הגה"ק מקארלסבורג זצ"ל היה משלם כל שנה כרטיס טיסה לאברך, שיזכיר אותו בראש השנה, יחזקאל בן יהודית, בעיני ראיתי זאת, היה משלם כל הוצאות הדרך, היה אומר, אני לא יכול לנסוע, אני רב קהילה, אבל קח הוצאות הדרך ותזכיר את שמי על הציון, לכן אני אומר לאברכים, מי שאין לו כסף לנסיעה לאומן, שילך לאחרים שיש להם התחזקות מכאן, שומעים דרשות ולוקחים גליונות, אבל במוח שלהם הם חושבים שלא יכולים לנסוע, תגיד להם שאתה תגיד בשבילם תיקון הכללי אצל רבינו, ושיעזור לך עם הכרטיס טיסה, ראיתי מודעה בגליון שמפרסמים בעיר, אברך כותב אני מוכן להגיד תיקון הכללי למי שיעזור לי עם הוצאות הטיסה לאומן, רק אל תעשו חובות, ותבקשו על זה שלא יהיה לכם חובות, ואעפ"כ תגידו בליל שבת, מודה אני לפניך על כל החסד, כי כל מה שהקב"ה עושה זה חסדים.

לא להתלונן על הקב"ה

הייתי השבוע לבקר בכלא, ואומר לי שם יהודי, אם היו נותנים לי לבחור אם לקבל את המחלה הארורה או כלא, הייתי בוחר רח"ל במחלה, אני לא יודע אם מותר להגיד את זה, והוא מסביר, כשיהודי מקבל את המחלה הוא צריך לרקוד משמחה, כי הולכים לבקר אותו, לי זה היה מאוד קשה לשמוע, כי מוהרא"ש אמר שהוא מאחל את המחלה רק לעמלקים מגרמניה, אבל ראיתי מזה, שכשיהודי בצרה הוא לא רואה משהו אחר, הוא רואה רק את הצרה שלו, אם ח"ו הולכים לבקר חולים בבתי חולים רואים כמה הם נאנקים, הייתי השבוע אצל אבא שלי, ואחד מאחיו צריך רפואה גדולה, ואבא שלי אומר לי, כבר הייתי היום בבוקר לבקר אותו, אבל אין לי מנוחה, תבוא איתי שוב, והלכנו יחד, שמחתי לעשות שתי מצוות, גם כיבוד אב וגם ביקור חולים, וכשיצאתי שואל אותי אבא שלי, מה חשבת

יאכל זה קודש קדשים, במקומות אחרים אולי צריך לשמור מה כן לאכול ומה לא כי זה תאוות... אבל רבינו גילה לנו שהאכילות של שבת הכל זה אלוקות, החלה מחמצת שאתה אוכל בשבת זה קודש, ביום שישי וביום ראשון זה סתם מחמצת, וכן כל הסלטים הם בשבת קודש ואלוקות, בערב שבת יש לטעום קצת... ורק לזכור להשאיר משהו לשבת... כי אנשים מגיעים לבית כנסת בליל שבת והם כבר שבעים, זה גם טוב, אבל בשבת האכילה קודש והאלוקות, אבל מבקשים ממך דבר אחד, תשיר זמירות, ואז כשאתה מגיע ואומר 'מודה אני לפניך על כל החסד אשר עשית עמדי', ואתה יודע שעברת שבוע קשה מאוד, אבל אתה אומר להקב"ה, רבש"ע באמת היה קשה, אבל אני יודע שהיה חסד שעשית עמדי, הכל היו חסדים, אנשים חושבים הרבה פעמים בליל שבת, מה זה 'מודה אני', על מה בדיוק, זה נכון שכעת אין לי דאגה של בנק כי זה שבת, אבל אני לא יכול לדרוך בבית כנסת מרוב חובות שאני חייב לאנשים, אבל יהודי צריך לדעת, שאסור להתלונן, הכל זה 'חסדים'.

לא לעשות חובות ח"ו

וכעת הזמן לחזור על הענין של הלוואות, אסור ללוות כסף, אסור לצבור חובות, אם אין ליהודי כסף, אז אין, וההלכה אומרת שמותר לבקש מאחרים, יהודי שיש לו כסף, אסור לו לבקש מאחרים, אבל מי שאין לו, והוא נצרך, שילך ויגייס כסף, אם יתחיל עם הלוואות, הוא יאבד את המוח שלו, מוהרא"ש היה אומר שמותר ללוות כסף לצרכי אומן, אני גם יגיד לך את זה אבל רק בשבוע האחרון לפני ראש השנה, כעת אסור ללוות, לך לבקש מאנשים שיעזרו לך, יש המון אנשים שרוצים לבוא לרבינו לראש השנה, ובראש שלהם הם חושבים שלא יכולים לבוא, והם מחפשים לשלם למישהו את ההוצאות, אני זוכר שסבא

מתבודד אבל מי שלא חייב לפרוק מהלב, ולכן הרבה פעמים כשהולכים לבקר שם חוזרים עם הרבה אמונה ובטחון, ואני יסיים עם משהו ששמעתי שם, מי שממהר כבר יכול ללכת הביתה, אולי זה אמרה ישנה אבל שמעתי את זה השבוע בכלא, בכל ערב שבת אנחנו אומרים מזמור ק"ז, בענין הארבעה שצריכים להודות אחרי שנושעו מהצרה, בהתחלה המזמור מדבר על הולכי מדבריות שתעו באמצע הדרך, תעו במדבר בישימוץ דרך עיר מושב לא מצאו, אם מישהו היה תועה בדרך בזמנים הקודמים זה היה סכנת נפשות, והפסוק אומר, ויצעקו אל ד' בצר להם ממצוקותיהם יצילם, אחרי זה מדברים על יושבי חושך וצלמות, אלו שנמצאים בכלא, וכאן לא כתוב ויצעקו עם צ' ולא כתוב יוציאם עם צ', אלא כתוב ויצעקו אל ד' בצר להם וממצוקותיהם יושיעם, אחרי זה מדברים על החולים, ויגיעו עד שערי מות, ושוב כתוב ויצעקו אל ד' בצר להם וממצוקותיהם יושיעם, ישלח דברו וירפאם, אחרי זה כשמגיע ליורדי הים באניות, ויעמד רוח סערה ותרומם גליו ועלו שמים ירדו תהומות, שוב כתוב עם צ', ויצעקו אל ד' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם, ולא כתוב יושיעם, והסביר כך, מי שחולה זועק אל ד', אבל לא צועק מכל לבו, כי יש את הרופא שאמר ככה וככה, ומי שבכלא גם זועק אל ד', אבל יש את העו"ד שמטפל בתיק, והביאו את התיק לערעור וכו', וכשזועקים אל ד', יש להם ישועה, אבל לא יוצאים לגמרי מהצרה, אבל אלו שנמצאים באמצע הים ומגיע סערה, אין לו למי לפנות, הוא ומנהיגי הספינה באותה צרה, יש לו רק עצה אחת, ויצעקו אל ד', צעקה גדולה ומרה, רבש"ע אין לי כלום, רק אתה יכול לעזור לי, אותו דבר מי שלבד במדבר ואין לו שום דרך, להם יהיה ישועה גדולה, ממצוקותיהם יוציאם, יצאו לגמרי מהצרה שלהם.

מוהרא"ש סיפר שבירושלים היה מגיד ר'

כשהיית בפנים, אמרתי לו שהביקור הזה היה מאוד טוב לבריאות שלי, אני לא יודע אם הוא ידע בכלל שהגענו לבקר אותו, אבל לי זה נתן קצת ערך לחיים, לראות מה זה החיים, יהודי שוכב במצב כזה, ואז אתה מתחיל להודות להקב"ה על כל מה שיש לך, יהודי מתלונן סוף שבוע ואומר, איזה שבוע קשה היה לי, אבל האמת היא שהוא צריך להגיד מודה אני לפניך על כך החסד, הקב"ה עושה עם כל אחד חסד מרובה.

להודות לד' על מה שיש

בחור אחד ניגש אלי היום, שהוא חייב חיזוק דחוף, מה קרה, הוא לומד ספרות כבר כמה שבועות, והוא התחיל וכתב יריעה שלימה של מגילת אסתר, וכשהוא הרים את היריעה, נשפך כל הדיו על כל מה שכתב, ומבקש, ראש ישיבה תגיד לי משהו, אמרתי לו, אתה בריא תרקוד משמחה, מה אתה בוכה על הדיו, אתה לא יודע איזה גזירה בוטלה בזה, החתן שלי הוא גם סופר, ושאלתי אותו אם הוא כותב כעת, הוא אמר שעכשיו כמה ימים הוא לא יכול לכתוב, הוא סיים מזוזה ובסוף היה לו טעות, וא"א לתקן, אני מברך שכולם יהיו בריאים ושלכולם יהיה שפע, אבל לפעמים אנשים חושבים שמה שיש להם זה הצרה שלהם, ולא יודעים שהקב"ה מציל אותם מצרות גדולות, אל תוציאו מהפה דברים שהייתם מסכימים למחלות ח"ו, תגידו רבש"ע אני מודה לך על כל החסד.

בצעקת אמת אל ד' יוצאים מהצרה

עוד משהו מעניין ששמעתי מאחד האסירים, היהודים שם בכלא מחזקים את עצמם, וכשהולכים לבקר אותם, צריך בעיקר להקשיב להם, כי לכל אדם יש בפנים הרבה דיבורים, והוא כבר מחכה למצוא אנשים להוציא את הדיבורים, מי שבעל מדריגה

לו, רבש"ע אני יודע שהפגיעה שלה זה ממך, מה אני עושה כאן רבש"ע, רבש"ע מחר שבת מה אני עושה, אני נגעל להיות בבית, תכניס קצת נשיאות חן אצלינו בבית, 'חן' זה אלוקות, כפי שרבינו כותב בתורה הראשונה בליקוטי מוהר"ן, תורה ותפילה ודיבור אל ד' זה חן, נ' וח' כמבואר שם, תתפלל, רבש"ע עזור לי שיהיה חן בבית, כשיש חן לא מעניין בכלל איך נראים, לא משנה הלבוש והמידה, ואם אין חן, לא יעזור שום קרם ואיפור, שום דבר לא יעזור אם אין נשיאות חן, אתה רק תרצה שהיא תצא מהבית כי אתה נגעל, שום בגד לא יעזור לך, תבקש מהקב"ה שיהיה נשיאות חן בבית, תבקש מהקב"ה שתאהב להיות בבית בשבת, שהילדים יראו איך ההורים חיים בשלום, ד' יעזור שנציית לרבינו וניקח את החומש בכל יום, וכך נוכל להכריז בשבת בקול 'חזק חזק', ושלא נצטרך להתחבא תחת הטלית ולהגיד 'חוזק חוזק', סיימו חומש שלם, חומש במדבר והוא רץ אחרי הכסף, אשרי מי שזוכה ולומד כל יום קצת חומש, זוכים על ידי זה לרוח הקודש, אם נציית לרבינו יהיה לנו כל הדברים הטובים.

בן ציון יאדלר, ויהודי פנה אליו ואמר שאין לו כסף לצרכי שבת, אמר לו המגיד לך לאבא שלך ותבקש, שאל היהודי, הרי אבא שלי הוא איש זקן בצפת וגם לו אין כסף, אמר לו המגיד, אני מדבר על אבא שלך בשמים, תפנה אליו ותבקש ממנו, יש לנו כזו מתנה גדולה מרבינו, הולכים לפינה ואומרים, רבש"ע אני לא יכול לדבר בכלל, אני כל כך סתום ואטום, אני כל כך יבש, רבש"ע האמונה שלי חלשה, תחזק בי את האמונה, רבש"ע אני עובר נסיונות קשים עם אשתי ועם ילדיי.

קודם שאני מסיים את השיעור, אני רוצה לבקש ממכם שוב, לדבר יפה בבית, מי שגורם לאשתו לבכות, יכול לגרום לעצמו סכנת נפשות ירחם השם, ואם תשאל מה קורה כשגורמים לבעל לבכות, למה על זה חז"ל לא אומרים כלום, כי נכון שאסור לגרום לבעל לבכות, אבל אם הוא יבכה, הוא יצא החוצה ויצא עם חברים ויסתדר, אבל כשגורמים לאשה לבכות, אין לה למי לפנות, היא יושבת בבית ובוכה אל ד', אל תזלזל בדמעות שלה, ואף אם היא פגעה בך, אל תנקום ח"ו, אל תעשה נקמה, תפנה אל ד' ותתפלל אליו, תגיד

***

סעודת ראש חודש תמוז תשפ"ד

לתומכי הכולל

שבאמת המטפל צדק בכל מילה שלו, אבל רב קטינא לא רצה שהתלמידים ימשכו אחרי המטפל לכן הוא אמר כך.

לכן בדרשות בישיבה אני חייב לצחוק הרבה על המטפלים, כי יש בעיה גדולה מאוד בזה שרוצים ללכת אליהם, כי אם רק היו הולכים והם לא היו מועילים כלום, עוד לא הייתי מדבר כך, אתה רוצה להפסיד כסף, תפסיד, אבל ברגע שהם מחנכים לדברים שהם נגד התורה, אני חייב לדבר נגדם, המוסדות אומרים לאבא, הבן שלך לא יכול להישאר כאן רק אם הוא ילך לטיפול אצל המומחה הזה, והאבא משלם המון כסף ושולח את בנו למומחה, והמומחה אומר לבן שהוא צריך לנתק קשר מאביו, זה לא 'מעשים בכל יום', אלא 'מעשים בכל שעה', עכשיו כשאנחנו יושבים כאן, יושבים מטפלים ומדברים לילדים להתנתק עם הוריו.

הסיבה לזה מאוד פשוטה, הרי מטפל שישאל כל ילד, מה הבעיה שלך, הוא מיד יענה, אבא שלי מתערב לי בחיים ואומר לי מה לעשות, את זה הוא כן מרשה לי לעשות, ואת זה הוא לא מרשה לי לעשות, הרי כך זה בבית בריא, שהאבא מחנך את ילדיו והם מצייתים לו, והמטפל מיד אומר לילד, תגיד לאבא שלך שלא יתערב לך.

יש כאן בקריה משפחה שהילדים היו קודם במוסד אחר, ובמוסד ההוא אמרו להורים שהם צריכים לשלוח את הילדה הקטנה שלהם לטיפול, ילדה בת שש, ואחרי זה המטפל אומר להורים, שאם הם רוצים להיכנס לחדר שלה, הם צריכים לדפוק קודם בדלת, ואם

• אנשים באים בטענה, שאי אפשר לזלזל ככה בדרשות נגד הטיפולים, אם לא נותנים להם משהו אחר, למה צוחקים על המטפלים אם לא מביאים להם עזרה, זו טענה צודקת, כי הם צריכים לעשות משהו, הרי הם עוברים סבל נוראי, הלוואי והיו יודעים מכל העצות של רבינו.

• הסיבה שהתרבה כל כך היום כל ענין הטיפול, כי לצערי הרב הולכים הרבה אחרי אומות העולם, אבל לומדים משהו מהמטפלים, איך לעשות התבודדות, להשיח את הלב, לכל הפחות כמו שמשיחים אצל המטפל, כמו שאמרו הצדיקים בעת שיצא הוידאו בעולם, שזה בא להראות לנו שאנחנו מוסרטים ורואים כל תנועה שלנו בשמים, ככה זה עם המטפלים, הם הגיעו לעולם להראות לנו שחייבים להשיח את הלב, אבל מי שיש לו שכל עושה התבודדות ומדבר אל ד', והקב"ה באמת יכול לעזור לו, והקב"ה לא צוחק עליו.

• אל תיכנסו עם אנשים לויכוחים, כי אי אפשר לרצות את כל האנשים כל הזמן, תמיד יהיו אנשים עם טענות.

• חז"ל אומרים בסוף ברכות שרב קטינא הלך עם תלמידיו, והיה אז רעידת אדמה, והתלמידים שאלו אותו, רבי, ממה זה קורה, ועברו שם ליד בית של מטפל [מכשף בזמן חז"ל, זה כמו מטפלים היום, שניהם מדברים הבלי הבלי], ושאל רב קטינא את המטפל ממה זה קרה, וענה המטפל שכשהקב"ה נזכר מבניו שהם בגלות, הוא בוכה ומזה קורה רעידת אדמה, רב קטינא אמר לתלמידיו, זה לא נכון המטפל מדבר שטויות, ואומרת הגמרא אחרי זה,

באמת, וכשהרב עשה ברית מילה לנכדו, הגיע לשם איזה אברך שהתפלל אצל סבא שלי, והוא רואה אותי שם, ושואל מה אני עושה בישיבה, והוא אומר לי תגיד לי איך אתה מסתדר עם המגי"ש הזה, לא רציתי להגיד שהוא רקוב לגמרי במידותיו, אמרתי לו שאני מסתדר איתו טוב, והוא עונה לי יותר קל לי לאכול את השטריימל שלי מאשר להאמין לך שאתה מסתדר איתו, כי אני שכן שלו, והוא לא מסתדר עם אשתו, איזה קולות יוצא מהבית אם חסר משהו בארוחה שלו, ואנשים הולכים אליו ללמוד שלום בית...

זו עבריינות מאוד גדולה מה שקורה היום במוסדות התורה, ששולחים את כולם לטיפול, למה כשאני הייתי ילד בכיתה, לא היו צריכים לשלוח את כולם לטיפול, חלקם מגידי שיעור וחלקם עשירים גדולים, למה שולחים את הילדים לטיפול, הכל בגלל שהמוסד עושה כסף מהמשל כששולח את הילדים לטיפול, וב"ה אני מתגאה בזה, כשמישהו שואל אותי אם יש לי מוסד בקריה, אני עונה שיש לי מוסד עם כמה מאות ילדים, ואין אפילו ילד אחד שהולך לטיפול, ואנשים לא מאמינים, ואני אומר את זה שוב.

בדרך כלל אני עונה את זה כשאני רואה שמישהו רוצה לשאול איזה שאלה עוקצנית, עם עקש תפתל, פעם אחד הגיע מישהו ושואל אותי, מי זה האברך המוזר עם הכובע האפור הזה, אמרתי לו שהוא מממן כאן את כל הקהילה, הבן אדם ניגש אליו בהכנעה ואמר לו שלום עליכם יפה... ומי כאן מוזר אני שמקבל כל יהודי או הוא שמקבל רק את מי שיש לו כסף.

בתשעה באב מראים לבחורים לפעמים מהצדיקים הקודמים, והם ראו איך שעוברים אצל האדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל, ומישהו אומר לו, רבי היום בלילה יש את החנוכה הבית לבנין הישיבה ותרמתי שם מיליון דולר, עונה לו הרבי, בעז"ה שנה הבאה תתרום שתי מיליון, ונתן לו דולר ושיחרר אותו, ואחרי זה

הם רוצים משהו מהמגירה שלה, הם צריכים לבקש ממנה רשות, רבוננו של עולם, אם היו מדברים על נער מתבגר בן חמש עשרה, שכבר מסוכסך עם הוריו, גם אז צריך לחשוב אם לתת לו את המקום שלו וכו', אני לא פוסק בזה עכשיו, כל מקרה לגופו, אבל ילדה קטנה בת שש, שומו שמים, אני לא יודע אם לצחוק או לבכות.

כשיהודי רוצה להשיח את הלב אצל המטפל, זה דבר בריא ובסדר, אבל כשהמטפל מתחיל להגיד דברים שלא כתורה, זה נוראי, מגיעים בני זוג ומשיחים את הלב למטפל, הרי המטפל לא יודע כלום, אפילו את השם של עצמו הוא לא יודע איך לכתוב, אומר להם המטפל, דבר ראשון תיפרדו לשבוע, ומה קורה אחרי זה, אחרי שבוע הם קולטים שהם לא באמת צריכים אחד את השני, ונגמר הסיפור, החריבו בית בישראל, פחד פחדים, לכן חייבים לזלזל בזה.

אפשר למצוא מטפל ירא שמים שנותן עצות טובות, אבל מדברים על הרוב, הרוב מזוהם, ולכן חייבים לדבר על זה, מטפלים יראי שמים שבאמת עוסקים בשלום בית, ואף לוקחים כסף על זה כדי להתפרנס, הם לא לוקחים המון כסף מתוך רעבון לכסף, ואני לא מדבר על יראי השם שלא לוקחים בכלל כסף, אבל מה לעשות שרוב המטפלים לא מתנהגים כך, הם לא יודעים לעזור לעצמם איך הם יודעים לעזור לאחרים.

סיפרתי בשיעור, שכשהייתי אברך צעיר ועבדתי בתור מנהל בישיבה במוסד אחר, ובאותה תקופה הם קיבלו שם אברך למגיד שיעור, מישהו גאון הגאונים, והיה שם ברית אצל רב הקהילה, הרב שם הוא באמת יהודי ירא שמים גדול, כשנולד לי הבן שלי שמעון, מוהרא"ש היה בארץ ישראל, ושאלתי את מוהרא"ש את מי לקחת למוהל, ואמר לי למצוא מישהו ירא שמים, אמרתי לו שאני עובד שם במוסדות ורב הקהילה הוא מוהל, הוא אמר לי לקחת אותו כי הוא ירא שמים

יושן בלילה, ואני לא יכול להגיע כך לראש השנה, אני חייב להיות שם בשני בלילה, עוד אין לי כרטיסים, אם היה לי דרך לנסוע במוצ"ש אולי הייתי אומר סליחות ונוסע, אבל אני לא חושב שיש דרך במוצ"ש.

אבא שלך מתפלל בקלוזי החדש באומן? היום יש כבר כל כך הרבה בתי כנסיות באומן כבר אי אפשר לדעת את החשבון, פעם היה רק את הקלוזי ואת המנין של מוהרא"ש, אני זוכר שהייתי בדרכים לפני הרבה שנים ופתאום ראיתי אותך, ממש התרגשתי שזכית להגיע לרבינו.

היה אתמול מאוד חם עם הרבה לחות, צריך לדעת כשהולכים בשבת לבית הכנסת, אם זה חם בדרך, ובשקט מתלוננים ואומרים, חם לי, אוי זה נורא וכו', הילדים קולטים את זה, ונכנס להם מסר שללכת לבית כנסת זה דבר נורא ולא נעים, צריך מאוד להיזהר בדרך לבית כנסת לא להתלונן על החום או על הקור.

לפני כמאה שנים, היה אפשר למצוא עבודה כאן בניו יורק, רק אם היו עובדים בשבת, ויראי השם שגרו כאן היו בעלי מסירות נפש, הם התפטרו כל סוף שבוע מהעבודה, וחלק גדול מהאנשים האלו לא זכו שהילדים ישארו שומרי תורה ומצוות, וזה פלא גדול, ושאלו את הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל, מה הסיבה לזה, הרי ההורים מסרו את הנפש ממש, אמר הצדיק, שההורים הגיעו הביתה בשבת ובכו כל השבת על זה שהפסידו את העבודה, ההורים בכו ואמרו שזה כל כך קשה להיות יהודים, והילדים קיבלו מסר שזה לא דבר טוב להיות יהודי, חייבים להכניס לילדים את היהדות בנעימות.

יש אנשים שבכל חג מתלוננים, המצות כל כך יקר, והד' מינים יקר, למה על כל שטות אחרת מוציאים כסף בלי חשבון, וכשמגיע למצוות אומרים לילדים שזה יקר, ומחדירים בהם שזה לא משתלם, ואולי נלך להורים להיות שם בחג, והולכים ובוכים שם כל החג, חייבים

נתן דולר לאיזה בחור קטן באותו יחס, אני לא חושב שסתם רב יכול לעשות דבר כזה, לא להתרגש כלל מכסף, גם היום זה הרבה כסף מיליון דולר, אבל לפני חמישים שנה זה היה הון עתק.

- הדבר הכי גדול שאפשר לתת לאנשים, זה הסוד של לדבר אל ד', כי גם אם תתן למישהו מליון דולר, בסוף זה יגמר ולא יהיה לו כלום, אבל אם תלמד אותו לדבר אל ד', יהיה לו תמיד עצה ודרך בכל דבר, אין משהו יותר גדול מזה, כשיהודי יודע שעל כל בעיה וצרה הוא יכול להשיח את הלב אל הקב"ה ולבקש ממנו עזרה, הוא יהודי שנגאל.
- הקבלן בישיבה סיפר לי שהוא שילם לבן שלו למטפלים מעל שמונים אלף דולר, וזה לא עזר כלום, והוא שלח אותו לישיבה, ושם קיבל את הסוד שהוא יכול לדבר אל ד', והוא נהיה בחור שמח ומאושר.
- בדרך כלל סעודת ראש חודש בלילה, ויש ארוחת ערב, ועכשיו פעם ראשונה שעושים בבוקר, ועושים חלבי, אני עוד לא יודע בדיוק מה צריך להכין, אני לומד עכשיו, מי שלא מרוצה, יכול לשלם שוב ולהגיע בראש חודש הבא שוב, עד אז כבר נדע איך להכין ומה להכין...
- אנשים שואלים מה סוד ההצלחה כאן, והאמת היא שיש הצלחה כשמדברים דיבורי אמת, הרי אי אפשר לשקר לאנשים, נותנים לאנשים את האמת, תורה ותפילה, ולא טיפולים ושקרים, אני מתפלל אל ד' שזה ישאר באמת ככה, מקום נקי ללא שקר.
- אני זוכר שהגעת לכאן, לא ידעת אידיש, ועכשיו אתה מדבר אידיש כל כך טוב, כשהיית בחור ושברת את הרגל התאכסנת אצלי בבית, הרי אי אפשר להשאיר בפנימיה בישיבה בחור עם רגל שבור.
- מתי אתה נוסע לאומן, אתה מגיע ביום שלישי אחה"צ? בשבילי זה מאוחר כבר, כי בשלישי בלילה אני כבר מקבל קהל לפדיון נפש, ולא

להכניס הרבה שמחה בחגים ובמצוות.

- בסעודת ראש חודש העבר, ישבו ושאלו שאלות קשות, תשאלו משהו.

- אתמול במלוה מלכה ב"ה היה שיעור יפה, אנשים שואלים אותי לפעמים איך אני בשמחה, והאמת היא שהכל על ידי תפילה, כי לכל יהודי יש זמנים שקשה לו להיות במצב רוח טוב, אצלי הזמן שהכי קשה לי זה במוצאי שבת, אחרי הבדלה אני נהיה עייף, אולי אנשים יושנים כל שבת אחה"צ ולכן חוגגים כל מוצ"ש, אבל אני מאוד עייף במוצ"ש, אחרי הבדלה העיניים שלי נעצמות, אתמול אמרו לי בבית שאני לא יכול לצאת ככה עייף לבית מדרש, והלכתי לפינה והתפללתי אל ד', רבש"ע אני צריך לצאת למלוה מלכה, אין לי כח לזה, אבל אנשים מגיעים ממרחקים, הם לא היו כאן בשבת, תעזור לי להיות עירני ושיהיו לי דיבורים טובים, וב"ה הייתי בשמחה, מישהו שאל אותי אתמול ממה ראש הישיבה כל כך שמח, אולי מישהו הביא צ'ק גדול למוסדות.

- לרבינו יש תורה שלימה בליקוטי מוהר"ן למה אנשים לא נרדמים במוצאי שבת [חלק א' סימן קי"ז], ואני לא מבין את התורה, אני כל השבת מדבר דרשות, במוצ"ש אני נרדם מיד, אולי מי שיושן בשבת לא נרדם, בשבת אני יושן הרבה פחות ממה שאני יושן בימות השבוע.

- אני משתדל לעשות דברים טובים בכל יום, ואני מרגיש שאני לא עושה כלום, נראה לי שלפני חמש עשרה שנה עבדתי יותר קשה, היום הולך ועובר במהירות ולא מספיקים לעשות כלום, אני לא יכול לעזוב את הבחורים, כי מוהר"ש מינה אותי לעשות את זה, התחלתי לאחרונה שיעור חדש עם הבחורים, שיעור בליקוטי מוהר"ן, מי שרוצה יכול לבוא לשיעור, רק בשיעור שאני נותן בערב לבחורים, אמרתי לאברכים שלא יבואו, כי בשנתיים האחרונות הגיעו מאה אברכים לשיעור, וכשאני רואה את האברכים ולא שם

לב שיש בחורים, אני מדבר בעיקר לאברכים, היום אני רואה רק את הבחורים מול עיני ואני מדבר אליהם, אבל בליקוטי מוהר"ן אני לא חושש שיבואו מאה אברכים, כי זה בצהריים, בשעה שכולם עובדים, גם אם יבואו, יבואו רק בודדים וזה לא יפריע.

- בשבועות בכיתי הרבה לד' שאוכל להמשיך לכתוב את הספר על ליקוטי מוהר"ן, מהקיץ שנה שעברה לא הספקתי לעשות כלום למען ליקוטי מוהר"ן, אני ב"ה לומד כל יום בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, אבל לא הספקתי לכתוב כלום, ד' עזר שאחרי שבועות כתבתי סימן ד', אני חושב שזה כתוב מאוד יפה, אני כתבתי את זה באידיש המדוברת היום, אפשר להבין את זה, סימן ד' זה יותר ארוך מסימן א' ב' וג'.

- אני הולך כל יום לכולל לשעה, והתחלתי לקבל אנשים גם בשאר ימות השבוע, בשעות הבוקר, כי קודם לכן קיבלתי אנשים רק בימי ראשון, וישבתי עשר שעות עם אנשים, ומה שקרה שאחרי שיושבים כל כך הרבה שעות ברצף, מחליטים ששבוע הבא לא מקבלים אף אחד... ולכן אני מקבל כל יום קצת, ודווקא בשעות הבוקר, כשהמוח נקי ורענן, כשיושבים עם זוג בבוקר רבע שעה או עשרים דקות, בלילה זה היה לוקח שעה לפחות.

- הבוקר עובר במהירות, כי קודם מתפללים שעה, אחרי זה יש לימוד הדף גמרא שעה, ואם זה דף קצר יש אחרי זה שיחות התחזקות עד שזה נהיה שעה, אחרי זה שעה קבלת קהל, אחרי זה שעה אני יושב בכולל, אחרי זה שעתיים אני כותב, מכתבים או ספרים, ליקוטי מוהר"ן או זוהר, ואני כותב דווקא בבוקר, כי אז אין הרבה הפרעות, ואחרי זה אני יושב עם הבחורים שעתיים, ומכניס בזמן הזה את כל השיעורים הקבועים שלי, ויום תהלים, ואז יש את השיעור של ליקוטי מוהר"ן, ואחרי זה מנחה בשעה 3, מה שאמרתי לכם עכשיו, זה הסדר היום מ5 בבוקר עד 3 אחה"צ. לפני התפילה בבוקר אני מתבודד, ומכין קצת את

עם רגשות, אם אתה לא בוכה כשפוגעים בך, תשאל אותי איך מתקנים את זה... כי ילד הוא דבר טהור, ולכן תינוק ששומע תינוק אחר בוכה, הוא מיד מצטרף לבכות איתו יחד, כשמתבגרים, כבר לא מעניין שמישהו אחר בוכה.

אתה אומר שהילד שלך מדפדף דפים בסידור ולא מתפלל כלום, כמובן שעדיף שתראה לו כמה קטעים להתפלל, מאשר שידפדף ולא יגיד שום דבר.

לך יש כרגע רק בנות אז אתה עוד יכול להסתובב בתפילה בחוץ... ברגע שיש בנים חייבים כבר להתפלל יפה בפנים, הם גורמים להורים להתפלל.

קנו עכשיו עוד בנין לתלמוד תורה, בינתיים מחכים לאישורי בניה, הדבר הכי מהר יהיה הבניה עצמה, האישורים לוקח המון זמן, כל המחלקות צריכות לאשר, המים, ההנדסה וכו', ובינתיים בשנה הבאה נוספים שני כיתות, אחד בתלמוד תורה ואחד בבית ספר, אני מקווה שבבנין החדש נוכל לעשות גם אולם לחתונות בזול, אני מתפלל שכבר יתנו את האישורים.

אתה שואל למה לא בונים בית כנסת ענק שיהיה לימי החג, כי אני חושב שכל עוד שצריך לדאוג למשכורות, זה לא ראוי לחשוב כעת על בית כנסת ענק, תלמוד תורה ובית ספר חייבים לבנות, כי חסר כיתות לימוד, רק לימוד התפירה לוקח לי כיתה שלימה לכל הזמן, אם היו לומדים תפירה ארבע בנות, אפשר אחרי זה לקפל את הציוד, אבל כשלומדים המון בנות, יש לי כיתה שלימה עם מכונות תפירה ובדים, וזה תופס לי כיתה, ויש מחסור של כיתות, הבנין שאנחנו בונים באומן זה לא כי צריך איזה מקום לחג ברווח, זה הכרחי, מגיע ציבור גדול ואין מקום להתפלל, לכן חייבים לבנות.

אתה שואל מה יהיה התכלית בחובות של המוסדות למשכורות, אני חושב שעוד מעט

השיעור. ואחרי זה יש כל יום כמה דברים של חירום, ביום חמישי ישבתי עם שני אברכים להשכיך שלום ביניהם.

- אחרי זה אני מגיע הביתה, ולומד קצת וכותב קצת מכתבים, ובשעה שבע בערב אני משכיב את הילדים בבית, יש לי חברים שלא עושים רבע ממה שאני עושה ביום, אבל אין להם זמן להשכיב את הילדים, אני קורא איתם קר"ש בכל לילה ומשכיב אותם, לפעמים צריך לקלח אותם וזה לוקח יותר זמן, ואז אני משכיב רק את הילדים הקטנים, בשעה שמונה בערב יש שיעור לבחורים, ואחרי זה משכיבים את הילדים הגדולים, כל יום אני מקבל דו"ח מהמוסדות, מהתלמוד תורה והבית ספר, גם מהמוסדות כאן וגם מהמוסדות בארץ ישראל, זה אחד הדברים היפים ביותר שיש לי, המנהל ר' מרדכי משאיר לי כל יום הודעה קולית איך היה היום, משאיר לי הודעה בין 6 לשמונה דקות, גם המנהל ר' יצחק בארץ ישראל משאיר לי הודעה, וגם מהישיבה בירושלים אני מקבל כל יום הודעה, אני לא יכול להגיע פתאום ולדבר אליהם, כשאני לא מכיר את הילדים.
- כעת אני מקבל כל יום חמש הודעות, תלמוד תורה, בית ספר, ארץ ישראל, ישיבה בארץ ישראל, וכאן מהקעמפ ר' ישראל שמעון משאיר לי כל יום הודעה קולית איך היה במחנה אילן החיים.
- דבר מעניין הוא שכאן בקריה אנשים מגיעים ומתפללים כאן בבית המדרש, אף שאין להם שום שייכות לברסלב, אבל בעיר אנשים לא מעיזים לדרוך אצלינו, עכשיו בקיץ כל המחנות קיץ מסביב פתוחים אולי מגיעים פחות, אבל בחורף כל מי שעובר באיזור נכנס לכאן, ורואה שזה לא כזה נורא.
- אתה שואל מה לעשות כשילד בוכה כשפוגעים בו, אני לא מבין מה רע בזה, אם פגעו בו הוא בוכה, וזה דבר טבעי, גם אני בוכה כשפוגעים בי, אני לא עושה את זה בפומבי, אבל אני יכול לבכות בצד בשקט, מה רע בזה, הוא ילד

מודה אני לפניך, אבל כאן בקהילה כשאין ספרי תורה, כמובן שיש חשיבות מאוד גדולה גם לספרי תורה.

התלמוד תורה החדש יבנה בעז"ה עם גדלות המוחין ובהרחבה, ויהיה שם בעז"ה בריכה לימות הקיץ, יהיה מקום גדול לשחק בעז"ה.

אתה שואל על העברי, למה הבנות יודעות יותר טוב, כי בתלמוד תורה לומדים עברי שנה אחת, וצריך להתקדם, ואצל הבנות לומדים שנתיים עברי, וכן צורת הלימוד שונה לגמרי, אצל הכל יותר חווייתי ומעניין ועם משחקים, ואצל הבנים לומדים וידבר ד' אל משה לאמר, בנוסף לכך, בבית ספר יש מורה שהיא מאוד מיוחדת בתחום זה, ואין ילד שלא מצליח אצלה, וצריך ללמד את המלמדים בתלמוד תורה שידעו גם את כל הטריקים, ב"ה שגם בת"ת יש כבר פחות אחוזים של ילדים שלא מצליחים בעברי, לקחנו מומחה לילדים, הילדים הולכים אליו, והמוסד כאן משלם את זה.

שמעת על הרה"ק ר' אברהם ב"ר נחמן? בברסלב יש את רבינו, והתלמיד הגדול שלו היה ר' נתן, והתלמיד הגדול שלו היה ר' נחמן מטולטשין, והבן שלו היה ר' אברהם ב"ר נחמן, והוא היה מוסר שיעורים עמוקים בבית מדרש באומן, אי אפשר היה לאנשים פשוטים להבין את זה, רק תלמידי חכמים היו מבינים את זה, אבל היה שם איש פשוט שתמיד הקשיב בקשב רב לשיעורים שלו, ושאלו אותו למה אתה מגיע פה לשיעורים, הרי אתה לא מביין כלום, למה אתה דוחף את עצמך, ענה היהודי אני באמת לא מביין, אבל הקול של ר' אברהם מעורר אותי לתשובה.

סבא שלך ר' נחמן מגיע מפולין, וכנראה קרוי על שם רבינו, אתה קראת את הספר של חסידי ברסלב בפולין, עכשיו הוא הוציא גם 'שלהבת בכפור', על החסידים ברוסיה, דגן הוציא את הספר, הצלחת להבין שם את השפה? ספר יפה, אתה שואל על הספר באש ובמים אם לקרוא את זה, למה לא, זה ספר יפה מאוד על

יהיה הרבה יותר הכנסות, כי בשנת תשפ"ו יהיה כבר שתי כיתות בכיתת גן, ואחרי זה כל שנה יהיה שתי כיתות בכל כיתה מעל זה, אני לא צריך להוסיף הרבה צוות, כי על כל שלושים ילדים שמשלמים שכר לימוד ויש עליהם מימון מהעיר, יש רק עוד מלמד אחד, ומי שמנהל על מאתיים ילדים יכול גם להיות מלמד על שלש מאות ילדים, ומי שמבשל אוכל למאתיים ילדים יכול לבשל גם לשלש מאות, ולדעתי יהיה הרבה יותר קל עם המשכורות כשיהיה יותר ילדים, בכיתות הנמוכות בבית ספר יש שלושים ילדים בכיתה, ובכיתות הגבוהות יש עשר ילדים בכיתה, ואני משלם משכורת למורה בכתה הגבוהה כמו בכתה הנמוכה, אפילו ששם נכנס רק שלישי מההכנסה שנכנס לכתה הנמוכה, לכאורה עוד מעט יהיה יותר קל.

תמיד כשצריך בנין, יש מי שמוכן לשלם, כל הבנינים של המוסדות ב"ה ממומנים והם בלי משכנתא ובלי הלוואות, הקשיים כרגע הן רק במשכורות בכל חודש, ובחורף היה הכי קשה, ראיתי כוכבים בעינים, ב"ה שהצלחתי לעמוד בזה, ולא לקחתי הלוואות, כל הנסים שהיו עם הצ'קים שנכנסו בלי לדעת מי זה, המשיך גם בקיץ, כשהייתי בל"ג בעומר בארץ ישראל, התקשר אלי ר' שבתאי מארקוס שנכנס צ'ק חסוי של שלושים ושש אלף דולר, אני לא מרמה את אף אחד, ולכן הוא שולח גם בקיץ, אף שכעת בקיץ אין במוסד כזה לחץ ודוחק כמו שהיה בחורף.

לאנשים מאוד קשה לתת כסף לכולל, כל הכסף שנותנים נעלם, אוכל ואינו עושה, אין ספק שהמצווה של צדקה לכולל היא גדולה עד מאוד, אבל אנשים לא מודעים לזה, ומחפשים לתת רק למשהו שנשאר, חסיד סאטמאר שמעדיף לתרום ספר תורה מאשר כיתה בתלמוד תורה, עליו אמר הרה"ק מסאטמאר, שהיהודי לא צודק, כי יש בבית כנסת מאות ספרי תורה, ומתי כבר יוציאו את הס"ת שלו לקרוא בו, אבל אם יתן כתה בתלמוד תורה, ישבו שם כל יום ילדים ויגידו

אנשים חושבים שצדיק וירא שמים זה רק מישוהו שאין לו נסיונות, אנשים לא מבינים את החשיבות של יהודי שיש לו נסיונות והוא נופל, וחוזר שוב ושוב להקב"ה, חז"ל אומרים שיהודי חוזר בתשובה מתוך אהבה, כל הזדונות נהפכין לזכויות, יהודי אוהב את הקב"ה וחוזר אליו.

עשיתי דיל עם אייזיק, שאלתי אותו כמה ההכנסות בשנה, ואמר שנכנס לו בערך מאתיים חמישים אלף דולר, אמרתי לו, שאני יעשה שהוא ירוויח כפול, הוא יצליח למכור ולהרוויח חמש מאות אלף דולר, ושיביא את השאר לכולל, הוא אמר שהוא מסכים, כי הוא לא צריך יותר ממה שיש לו עכשיו.

אתה אומר שאתה רוצה יום אחד להיכנס לכולל, כשתסיים לעבוד... אני אומר לך אתה לא צריך לחכות עד אז, וזה גם לא יעבוד, אי אפשר לבוא מהמשרד והעסק ולשבת כל היום בכולל, אבל אתה כן יכול כבר עכשיו לעשות חלק מזה, יום אחד בשבוע תשב עם חברותא שלש שעות ותלמד טור בית יוסף, מה שעושים בכולל ביום אחד לפנה"צ, תעשה פעם בשבוע, ואם קשה לך תלמד רק חצי שעה... אבל אל תגיד שיום אחד תיכנס לכולל, אולי תבוא ללמוד איתי בחברותא כל בוקר, יש כאן שיעור בשעה שמונה כל בוקר.

יש מקומות שעושים יום שכולו תורה, פעם בשנה לומדים כל היום, אני חושב שעדיף כל יום ללמוד קצת.

אתה שואל למה כשאני מגיע לכולל בכל בוקר, אני לומד רק טור בית יוסף, כי לא למדתי את זה כבר הרבה זמן, שו"ע עם טורי זהב ומג"א אני לומד כל יום, ולכן כשיש לי הזדמנות לשבת בכולל, אני לומד טור בית יוסף, שאת זה אני לא מצליח ללמוד ביום יום, זה מה שחסר לי כרגע, לוקחים גמרא ולומדים את זה טוב טוב, מבינים איך רש"י למד את הסוגיא, ואיך התוס' למדו את זה, ואיך הרמב"ם מבין את הסוגיא, מעין עולם הבא.

- ר' נתן, זה כבר יצא בשלש שפות, בלשה"ק באידיש ובאנגלית.
- אתה שואל על הספר 'דער זעער פון פאדאליא', אני לא יודע אם אפשר לקרוא את זה, אבל זה היה הספר הראשון שקניתי, כשהייתי ילד קטן בקעמפ, היה לי חמש דולר שאבא שלי נתן לי, והוא אמר לי תקנה עם זה ספרים, והגיע לקעמפ איזה מוכר ספרים, חסיד סקאליע, וחיפשתי ספר על סיפורי צדיקים, והיה כתוב על הספר ר' נחמן בראסלאווער, דער זעער פון פאדאליע, מאת הלל צייטלין, זה היה באידיש, אז כשהייתי ילד לא הצלחתי להבין את השפה שלו, כי הוא כתב כמו סופר, בשפה מאוד גבוהה, אחרי שהתחנתי הסתכלתי שוב ולא היה לי מעניין, כשהתקרבותי עוד לא ידעתי אם מותר לקרוא את זה, אז קראתי וזה היה מעניין, הוא כותב כאילו מישוהו מבחוץ, וכותב את המחלוקות שהיו על רבינו, אבל מי שקורא טוב רואה שהוא לוקח עמדה, בעד רבינו, הוא אוהב את חסידי ברסלב, הוא כאילו מביא את כל העמדה של שני הצדדים, אבל בסוף מצדד כל הזמן ברבינו, כל הדברים שהושמטו בחיי מוהר"ן נמצא שם, יש תמונה של הלל צייטלין עם זקן, אבל זה מסוף ימיו, בספרים שהוא הוציא בהתחלה רואים אותו בלי זקן, אין לי היום את הספר, זה נקרע לגמרי ונעלם.
- אתם לא ממהרים הביתה? ביום ראשון יש הרבה אנשים שעסוקים לעזור בבית, כליל שבת אמרתי, על הצירוף של חודש תמוז, שזה שם הוי"ה בהיפוך, יוצא מהפסוק זה איננו שווה לי, המן אמר לאנשים שלו ששום דבר לא שווה לו כשרואה את מרדכי בשער המלך, מה שקשה להמן, זה שמרדכי מגיע שוב ושוב לשער המלך, אף שהוא נפל ואף שלא מכניסים אותו, הוא מתיישב בשער ולא מתייאש, ומנסה להיכנס, ואת זה המן לא יכול לסבול, בפרט הוא לא סובל כשהיהודי הפוך לגמרי, וכל שם הוי"ה השתבש אצלו, והוא ממשיך להגיע לשער המלך, ולא מרים ידיים ולא מתייאש, את זה המן לא סובל.

צריך על ידי זה לעשות מילתא דשטותא, העיקר להיות בשמחה, רוב הבעיות שיש לאנשים מגיע מזה שהוא לא בשמחה, אם הבן אדם שמח, הוא יראה שרוב הבעיות שלו יעלמו, בן אדם שלא שמח, הוא כל כך מתוח, וכל דבר מציק לו, הוא כועס על כל דבר קטן, למה אתה מסתכל עלי, ולמה אתה לא מסתכל עלי, למה הבקבוק כאן, זה צריך להיות באמצע השולחן, ולכן צריך להיות מאוד בשמחה, דארף מען דאך זייער פרייליך זיין, נכבד בברכת המזון את מי שלא צריך לנהוג, מי שיכול לשתות כוס יין.

אני למדתי כאן בהרים שנה שלימה כשהייתי בחור, אני למדתי בישיבות חמש שנים, שנתיים למדתי אצל הרה"ג ר' חיים יודא כץ מסערדעהלי, שנה אחת למדתי אצל הגאון ר' מאיר יהודה טעננבוים מטשאטה, ושנתיים בצעהלים אצל הרה"ג ר' אהרן זילברשטיין, גם האדמו"ר מקאסאב שנפטר לאחרונה היה מגי"ש כשהייתי בישיבה, הוא לא היה מגי"ש שלי, הוא היה מגי"ש בכיתה אחת נמוכה מאיפה שאני הייתי, אבל הוא היה אצלינו בישיבה, הוא היה תלמיד חכם עצום ומתמיד גדול, שאתם לא יכולים לתאר לעצמכם, הוא היה הולך לתחנת אוטובוס, כדי לחזור לבארא פארק, ועברו שם אוטובוסים ורכבים, הוא לא ראה כלום, מוחו היה עמוק בתוך הסוגיא, בעיני ראיתי, היו צריכים לדפוק עליו ולהגיד לו, ר' שרגא הרכב שלך הגיע, האוטובוס הגיע, אני עמדתי לידו וראיתי את זה כל לילה, גם אני חזרתי לבארא פארק, כשהיינו בקעמפ, הוא היה יכול לעמוד ליד עץ, ולהיות עסוק בתורה, ולעמוד ליד העץ מהבוקר עד הלילה ולא לזוז, מתמיד עצום, היה יום אחד שישבתי אצלו בשיעור, אני לא זוכר מה היה שהייתי צריך להיכנס אצלו, כשהייתי בחור ואברך צעיר הייתי הולך לטיש שלו, ההתמדה שלו היתה משהו שלא רואים.

את הקצת יראת שמים שיש לי קיבלתי אצל ר' חיים לייב כץ, הוא היה מכניס בנו כל כך הרבה יראת שמים, הייתי בחור צעיר בן

• בהתחלה למדתי רק שיחות מוהרא"ש, היה לי קשה ללמוד אשר בנחל, ישנתי עם שיחות מוהרא"ש ונשמתי שיחות מוהרא"ש, כל קטע הביא לי חיות, יום אחד הכל התהפך, היום כשאני לומד אשר בנחל, כל דף ודף מכניס בי חיות, ואני מסתכל בשיחות מוהרא"ש ואני כבר לא זוכר מה גרם לי כל כך להתפעל יותר מאשר בנחל.

• אתה אומר שאתה נהנה מהספר 'אשר היה אל יואל', למה אתה לא מתקשר לרוז"ל לחזק אותו, שיתן לו כח להמשיך הלאה.

• האם למדת פעם ליקוטי מוהר"ן, אני לא מדבר על אמירה, אלא על לימוד עמוק, אני גם יודע שאם אומרים הרבה בסוף מבינים, אבל האם זכית ללמוד בעיון ליקוטי מוהר"ן, צריך גם שיעור בספר ללמוד בעיון, כמו שלומדים טור בית יוסף, להבין כל פסוק בדיוק, זה פשוט הפלא ופלא.

• בסימן ד' יש דברים כל כך נפלאים, כשאדם יודע שכל מאורעותיו הם לטובתו זאת הבחינה היא מעין עולם הבא, בסוף רבינו מסיים את הסימן עם וידוי דברים לפני הצדיק, מוהרא"ש אומר שכשאדם מתבודד ומתוודה לפני ד', זה נחשב לוידוי דברים לפני הצדיק, כי זה נגרם לו על ידי לימוד ליקוטי מוהר"ן, דברי הצדיק עוררו אותו להתוודות, צריך להתוודות על כל מה שעשו מאז שזוכרים, וכשמישהו מתוודה שוב ושוב זה יוצא לו בסוף מהראש, יהודי ח"ו רואה דברים אסורים, אם הוא יתוודה המון זה יצא לו מהמוח, בחורים אומרים מה לעשות שלא ידעתי שאסור, וכבר ראיתי כל כך הרבה רע, והמוח שלי נשרף, אני אומר להם תעשו הרבה וידוי דברים, רבש"ע למה צפיתי, רבש"ע אני לא רציתי את זה באמת, רבש"ע תמחל לי, וכשירבו בדיבורים אלו שוב ושוב, בסוף הכל יצא מהמוח.

• ברכי נפשי את ד'... רבינו אומר על הפסוק, אנוכי אשמח בד' יתמו חטאים מן הארץ, אם יהודי שמח הוא ניצול מעבירות, ורבינו אומר שצריך לעשות הכל כדי להיות שמח, אף אם

בכוס של אליהו, אליהו הנביא היה אצלי בבית, והוא צדיק גדול, והוא הסתכל על זה.

אני זוכר שהתקשרתי פעם אצל מוהרא"ש והייתי צריך רפואה בבית, ומוהרא"ש אמר לי, אני יביא לך סגולה לזה, ואני שואל איזה סגולה, מוהרא"ש שואל אותי, האם אתה לא יודע מה רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן? אמרתי שלא, כי לא קלטתי את השורה הזאת באמצע תורה ארוכה, מוהרא"ש אומר לי, אני יהיה היום בלילה בחתונה בויליאמסבורג, ואביא לך לשם את הסגולה בעז"ה, תחכה לי שם, מוהרא"ש מביא לי שקית עם בקבוק מיץ ענבים, ואני שואל מה עושים עם זה, ומוהרא"ש אומר לי תסתכל בסוף סימן כ"ט בליקוטי מוהר"ן שרבינו אומר שאם לא מצליחים שיהיה להם הכל לפי הסדר, שישתו יין שצדיק הסתכל על זה, ולמדתי מזה כמה דברים, אחד הדברים שלמדתי מזה, שמיץ ענבים זה גם יין, ושתו מזה אצלי בבית, ופלאי פלאים ממש, איך הכל התרפא, שמנו את זה במקרר, וכל מי שהיה צריך ישועה הבאתי לו טיפה מזה, יום אחד נגעה המנקה בזה... ומאז אני שם בצד את היין של כוס של אליהו.

בשבילך יש לי בצד יין של המכות, אם יש לך עסקים עם הגוי, קח את זה, אבל תיזהר מאוד, כי זה מסוכן, תתן רק לגויים, ככה תוכל להוציא את כל הגויים שהתיישבו בבתים ולא משלמים, ישר כח, תהיו מבורכים.

ארבע עשרה ולא ידעתי בכלל מה זה יראת שמים, אבל הדברים נכנסו לי ללב, אני אומר את זה היום לבחורים, אתם אולי לא מוכנים לשמוע מה שמדברים ולא מבינים מה רוצים ממכם, אני אומר לכם, תקשיבו לכל מילה, וכשתהיו בני ארבעים תיזכרו פתאום בדברים ששמעתם בישיבה, כי אני רואה את זה על עצמי, אני הייתי בחור צעיר והראש שלי עף לכל כיוון, והיום אני נזכר מהדיבורים שנכנסו לי לראש כשהייתי בחור.

אותו דבר זה לגבי אבא עם ילדיו, כל הדיבורים יכנסו בסוף, עוד עשר שנים הילדים ישמעו את זה, אני אומר היום לאברכים שמשוחחים בתפילה, הרי עוד עשר שנים כל הדיבורים יכנסו לאוזן ותעמדו כל התפילה בהתלהבות, אני רק מבקש ממכם, שאז לא תבואו אלי בטענות למה אני לא זורק את האברכים הצעירים המדברים באמצע התפילה...

יש לכם זכות גדולה בזה שאתם לוקחים חלק בהחזקת הכולל, אברכים לומדים בהתמדה רבה, יש לנו בכולל את הדיין החשוב שהוא הראש כולל.

רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן [חלק א' סימן כ"ט] שייין שהצדיק הסתכל עליו היא סגולה לרפואה לנשים. ויש אנשים שטועים וחושבים שאני צדיק, ולוקחים מהיין שלי לנשותיהם, לכן יש לי בצד יין יקר מאוד, אם באמת רוצים יין שהצדיק הסתכל עליו, זה יין שהיה אצלי